

Javaslatok a 1172/2026. Kormányhatározathoz a Nemzeti Pedagógus Kar és a kollektív jogok témában¹

2., bővített változat

Összeállította: Dömsödy Andrea, Civil Közoktatási Platform, 2026. június 8.

A Civil Közoktatási Platform egyetért a kormányhatározatban foglaltakkal. Korábban ehhez már tettünk javaslatokat, mutattunk fel szempontokat. A szempontok összeállítását már akkor is széles körű és intenzív párbeszéd előzte meg, mind a CKP tagjai, mind az OHA - CKP - Tanítanék részvételi oktatáskormányzás munkacsoportban, de ez a vita folytatódott, további részletekkel bővült. Ennek eredménye a vélemények ezen második tematikus összerendezése és egy külön elérhető szakmai összefoglaló dokumentum is.

Javaslataink

- Nemzeti Pedagógus Kar (NPK)
  - köztisztviselési jogszabályainak,
  - kötelező tagságának,
  - költségvetési támogatásának
  - megszüntetése.
- Az oktatási jogszabályok vonatkozó részeinek hatályon kívül helyezése.
- A kötelezően beléptetett kollégák értesítése az NPK köztisztviselésének megszűnéséről, így a tagságuk megszűnéséről.
- Érdekérvényesítő sztrájkjogot a pedagógusoknak!

Egy gyakorlati adminisztratív szempont:

- Amennyiben nem szűnik meg az NPK, csak jogvesztés/átalakulás történik, akkor mi lesz a kötelezően beléptetett tagsággal? Mindenkinnek kérvényezni kell a kilépést?

Indoklás – Szakszervezet témában

- A szakszervezetek indoklásait itt nem ismételjük, ők ezeket külön eljuttatták.

Indoklás - NPK témában - röviden

- **Ellenállás:** Az NPK létrehozásával szemben már az alakulásakor is nagy volt az ellenállás. Azóta is népszerűtlen és elutasított a többség körében.
  - Politikai bizalomvesztést okozna a pedagógustársadalomban, ha bármilyen formában tovább működne.
- **Legitimáló szerv:** Az NPK lényegében nem látta el a szakmai érdekképviseleti feladatát. Léte a kormányzati intézkedések legitimitását szolgálta.
  - Az NPK **kompromittálta** a kamarai működési formát.
- **Másképp jobban lehet:** Egy kamarának szánt funkciók mind megvalósíthatók máshogy és hatékonyabban, pl. már meglévő jogszabályokkal és munkáltatói jogkörökkel.
- **Nem kamarásítható szakma:** A pedagógus szakma nem standardizálható szakma, nem összeegyeztethető egy kamara működésével.
- **Szervezeti érdekvérvényesítés szükséges:** Nem szabad, hogy egy ilyen egyeztető testület (kamara) átvegye és felülírja az egyes, különböző szervezetek érdekképviseleti, szakmai szerepét, lehetőségeit.

¹ Magyar Közlöny, 2026/58. 2752. p.

<https://www.magyarokozlony.hu/dokumentumok/14a20da122116a03d2eea917599e17b31ab14018/megtekintes>

- A mindenkori kormányzatnak egyszerű(sító), s ezért vonzó lehet, ha csak egy szervezettel kell egyeztetnie, de így fontos tények, vélemények és javaslatok kimaradnának a döntés-előkészítő folyamatból.
- **Szükséges az alulról szerveződés:** A szakma képviselőinek alulról szerveződve kell megszervezniük érdekképviseletüket. A részvételiséget a szakma szereplői számára az államnak segítenie kell, de nem irányíthatja.
- **Érdektelenség:** Az NPK nagyon kis tagi aktivitással működött.
- **Nincs rá igény:** Nincs oktatási szereplő, csoport, amely igényelné.
- **Az európai kultúrának nem szerves része:** európai országokban kevés helyen van.

Néhány indokról részletesebben

1. A minőségbiztosításnak és a minőség biztosításának nem tud jó eszköze lenni egy kamara

- **A kreativitás nem központosítható:** Téves irány, hogy az emberekkel való és/vagy kreatív munkában a központosítás minőséget hoz. Nem a bürokrácia segít a minőség javításában.
- A szakma presztízsét sem növeli a központosítás, a kötelező kamarai tagság.
- **A mechanizmus védi a minőséget:** Nem a kamara véd, hanem a mechanizmusok, eljárások, ezeket pedig nem csak kamarán keresztül lehet működtetni.
  - Kevésbé korlátozó minőségbiztosítási módok: A pályára lépés és pályán maradás ellenőrizhető képesítési szabályokkal, bünyügyi kizáró okokkal, próbaidővel, teljesítményértékeléssel, munkáltatói fegyelmi eljárással, foglalkozási alkalmassági szabályokkal. Ezek működnek már most is.
- **Különböző szakmai irányzatok vannak:** a pedagógus társadalom, mint szakma egyáltalán nem homogén, különböző szakmai elképzelések, irányzatok vannak. Problémákat vet fel egy hivatásrendi, centralizált homogén szervezet működése.
- **E nélkül is van minőség:** Finnországban és Dél-Koreában nincs pedagógus kamara, a nemzetközi teszteken e nélkül is jó eredményt érnek el, és a pedagógus pálya magas presztízsű. („Le retour d’un débat pourtant réglé”, é. n.). További sikeres gyakorlatok sem építenek állami kamarákra (Pl.: Csehország, Dánia, Finnország, Franciaország, Spanyolország, Románia, Törökország).
- A köznevelés nem olyan terület, ahol egységes szakmai protokollok végrehajtását kellene felügyelni.

2. A standardizálás nem lehet cél a pedagógiában

- **Lényeg a sokszínűség:** A pedagógia lényege a szakmai szabadság, a módszertani sokszínűség és az autonóm szakmai gondolkodás.
- Egy központilag létrehozott, egységes képviseleti szervezet ezért nem erősíti, hanem nagyobb valószínűséggel szűkíti a szakmai sokszínűséget, annak láthatóságát, terjedését.
- A szakmai pluralizmus érték, nem pedig probléma.

3. Egy plurális demokráciába nem illeszkedik

- **Célunk a pluralizmus:** A jövő Magyarországon nem lehet cél, hogy minden pedagógust egyetlen szervezetbe tereljenek.
  - A várt jövőhöz elengedhetetlen a szabadság, a pluralizmus és az önkéntesség.
- **Centralizáció:** Az egyetlen, kötelező szervezet logikája a centralizált rendszerek öröksége.
  - A felülről szervezett, kötelező tagságon alapuló korporatív szerveződés igen rossz emlékű. Mussolini Olaszországában vált e modell hírhedtté, de alkalmazták a kommunista diktatúrák is. Ezt nem alkalmazhatja egy demokratikus kormány.
- **Veszélyesen egyszerűsítő:** Különösen veszélyes lehet a kamara, mert a mindenkori kormányzat számára egyszerű, hogy egyetlen szervezettel kell egyeztetni, és ezzel megkönnyíti a további szakmai szervezetek álláspontjának elutasítását a “nagy”, átfogó testület véleményére hivatkozva.
  - Magyarországon a köznevelés területén működő releváns szakmai szervezetek száma korántsem olyan nagy, hogy érdemi problémát okozna velük az egyeztetés.
  - Elveszik az egyes, kisebb szakmai szervezetekben felhalmozódott szakértői tudás.

- **Ellentétes célt ér el: Ha** egy „hivatalos” testületet létezik, amely egy teljes szakma hangjaként jelenik meg, akkor ezzel szükségképpen gyengülnek a versengő, alternatív, alulról szerveződő szakmai körök, végsősoron a szakmai nyilvánosság.
  - Láttuk, hogy egy ideológiailag elnyomó rendszerben éppen a hivatalos célok ellentétét érte el. Nem védett meg a kormányzattól. Sőt!

4. Egy kamara nem lehet szakmai érdekérvényesítő szerv

- **A kötelező tagság nem legitimáció:** A tagok nem azért vannak ott, mert egyetértenek a szervezet létevel, céljaival, működésével.
  - A kötelező, törvény által előírt tagság nem teremt valós demokratikus felhatalmazást.
- **Az önszerveződés a kulcs:** A szakmai érdekérvényesítésnek a szakmai önszerveződésre kell épülnie.
  - Egy demokratikus oktatási rendszerhez a szabad szakmai társulások, a viták és a különböző elképzelések békés versenye, az érdemi párbeszéd illik.
  - Újra kell építeni a közélet fórumait. A nyitott szakmai párbeszéd feltételeit és tereit kell megteremteni. Ezt nem helyettesítheti, ha a kamara egyetlen álláspontot képvisel a kormány felé.
  - Egy szervezet sem veheti át a különböző szervezetek érdekképviselési lehetőségeit.
- **Szakértelem és szervezettség kell:** Egy szervezet nem attól lesz erős, hogy mindenki kötelezően a tagja, hanem a szervezettsége, szakértelme, jól szervezett folyamatai tehetik erőssé.
- **Egyének nem tudják jól képviselni az érdekeket:** Van sok oktatással foglalkozó szervezet, amelyek az oktatás valamilyen szegmensében, valamilyen problémával foglalkoznak, akik azt szeretnék, hogy véleményük, szempontjaik, tapasztalataik és elemzéseik eredményei becsatornázódjanak a szakpolitikai döntésekbe. A demokratikus kormányzással szembe megy, ha egy egyéni tagságra támaszkodó, természetéből adódóan központosított bürokratikus szervezet kénye kedve szerint vagy megkérdez bennünket vagy nem, vagy figyelembe veszi és továbbítja a javaslatainkat vagy nem, aminek a vezetését nem tudjuk küldötteinken keresztül ellenőrizni, befolyásolni.
- **Az egységesítés nem érdekvédelem:** A szakmai érdekvédelemre egy kamara alkalmatlan, mivel a kamara a standardizálást erősíti.

5. A munkajogi érdekérvényesítésre a szakszervezet a megfelelő forma, nem egy kamara

- A munkavállalói érdekképviselőt vissza kell adni a szakszervezetek hatáskörébe.
- Egy kamara nem nyújt védelmet az állammal szemben, sőt is az ellenőrzés és elnyomás eszközévé válhat.

6. A részvételiség kultúrájával szembe megy

- A Tisza-kormány kiemelt célja, ígért működés módja a részvételiségen alapú kormányzás. Az egyetlen, központosított szervezet ezzel ellentétes.
- Az önálló szervezetek képviselői, érdekérvényesítési jogát kell fenntartani, megerősíteni.
- A részvételi oktatáskormányzásról elérhető részletesebb javaslatunk, ami tartalmazza az oktatásban dolgozókon túl más szereplők érdemi bevonásának módját is. Konkrét, megnevezett alternatív intézményeket is kínál az NPK funkcióinak átvételére.
  - Egy, a különböző szakmai szervezetek küldötteiből választott központi testület a javaslatunk.
- Egy kamara széles bázisa csak látszólagos.

6. Kompromittálódott szervezeti forma

- **Alkalmatlan:** Bár csábító lehet az NPK meglévő adatbázisait és apparátusát felhasználni egy új részvételi folyamat elindítására, egy eredendően kontrollra létrehozott, kompromittálódott szervezet erre alkalmatlan.
- **Rendszerváltás kell:** Ha valóban rendszerváltást csinálunk, akkor egy antidemokratikusan létrehozott és működtetett szervezetet súlyos politikai hiba lenne bármilyen formában fenntartani.
  - A széles körű bizalom, ami most övezi a kormányzás indulását, az oktatási kormányzásét is, komoly károkat fog elszenvedni az NPK bármely formában való fenntartása esetén.
  - Teljesen új, nyitott szervezetek létrehozásával kell megteremteni a sokféle feladat elvégzésének feltételeit.
- **Érdektelenség:** Az NPK létrejötte óta a kamara iránti érdektelenség jeleit mutatják azok a választások és döntéshozatali folyamatok, amelyekben esetenként néhány tucat pedagógus részvételével választottak

megyei tisztségviselőket és hoztak döntéseket több ezer pedagógus nevében. Ez nem a szakmai közösség erejét, hanem annak érdektelenségét és elutasítását tükrözte. Ezt honlapjuk jól mutatja.

7. Más országok gyakorlata

- A nemzetközi példák többsége azt mutatja, hogy vitákat, ellenállást generál a létrehozása, és nem oldja meg azokat a problémákat, amik miatt létrehozták őket.

7A) Európában

- Infó az AME nemzetközi kapcsolataitól:
  - nincs pedagógus kamara: Csehország, Dánia, Finnország, Franciaország, Spanyolország, Románia, Törökország.
  - próbálkozás volt, de jelenleg nincs: Hollandiában volt egy próbálkozás, de a tanárok tiltakoztak. Ennek részletei vázlatosan:

1. Mi volt a célja?

A regiszter fő célja az **oktatás minőségének garantálása és ellenőrzése** volt.

- **Képesítés és kompetencia:** Hivatalosan rögzíteni kellett, hogy az általános iskolai, középiskolai, gyógypedagógiai és szakképzési tanárok mindegyike rendelkezik a megfelelő diplomával.
- **Kötelező továbbképzés:** A tanároknak időszakosan bizonyítaniuk kellett, hogy elegendő órát fordítottak továbbképzésre.
- **Szankció:** Ha egy tanár nem tartotta naprakészen a tudását, törölték a regiszterből, és jogilag **nem taníthatott tovább.**

2. Ki kezdeményezte?

A végleges törvényre irányuló kezdeményezés a politikától és az ágazat akkori vezetésétől származott:

- **Onderwijscoöperatie:** Ez az oktatási szakszervezetek együttműködése volt, amely először formába öntötte az ötletet.
- **Sander Dekker (VVD):** Akkori oktatási államtitkárként 2016-ban átvette a tervet, és benyújtotta a törvényjavaslatot. Úgy tekintett a regiszterre, mint egy szükséges „öszöntőre” a képesítés nélküli tanárok kiszűrésére.

3. Miért törölték el újra?

A regiszter végül politikai és gyakorlati kudarcnak bizonyult, három fő ok miatt:

- **A támogatottság teljes hiánya:** A tanárok úgy érezték, hogy a törvény egy **felülről kényszerített** intézkedés. Úgy gondolták, nem veszik őket komolyan, mivel a pedagógusokat alig vonták be a részletek kidolgozásába.
- **Magas adminisztratív terhek:** A minőségi védjegy helyett a regisztert a bizalmatlanság jeleként és **hatalmas plusz bürokratikus teherként** élték meg. A tanároknak folyamatosan bizonyítékokat kellett benyújtaniuk a tevékenységükről.
- **Büntetőeszköz a motiváció helyett:** Mivel a regiszterből való törlés eltiltással járt a hivatástól, ezt fenyegetésként élték meg. Ez egyáltalán nem illett egy olyan ágazathoz, amely már így is magas munkaterheléssel és tanárhiánnyal küzdött.

A kegyelemdőfés: Peter Kwint (SP) és Roelof Bisschop (SGP) parlamenti képviselők törvényjavaslatot nyújtottak be a felszámolásra. Ez a javaslat nagy többséget kapott mind a Képviselőházban, mind a Szenátusban, így 2022 elején végleg leállították a rendszert.

7B) A világ más pontjain

- Kanadában 2004-ben a tanárok 95%-a ellenezte létrehozását, 2019-ben 86% (de ekkor a kérdés általánosabb volt) („Le retour d’un débat pourtant réglé”, é. n.)
- Ontario államban 1997 óta van („Le retour d’un débat pourtant réglé”, é. n.)
  - nehézségeket okozott,
  - több bürokrácia,
  - az iskolaszékeknek jelenteniük kell az ügyeket a kamarának.

A kamara mellett gyakran felmerülő érvek. A fentiek ezeket mind cáfolják:

- Hatalmon belüli szerepe van, ne is várjunk függetlenséget. A szakszervezet - ezt is várjuk el tőle - jellegénél fogva ellenáll a hatalomnak, a dolgozói érdekeket védje a vezetéssel szemben, a kamara a hatalmi téren belül kell, hogy dolgozzon a szakma igényeiért. (A felforgatás és az intézményen belüli alakítás két, egymástól teljesen különböző stratégiája.) Eleve más érdekvédelmi pályán játszunk, a kettő nem összehasonlítható.
- Minőségbiztosítás. Sok mindent lehet és szükséges ellenőrizni.
- Etikai bizottság működtetése.
- Részvételi potenciálja az pont a kötelező tagság által van meg: végtelen adatbázisa van és van állami pénze (vö. mi, szakszervezetek, civilek stb.), így le tud folytatni nagy és költséges véleményeztetési folyamatokat.

Kapcsolódó elemzéseink felsorolása

- [100 pont 2025](#) 66. pont (NPK)
- [Kockás könyv](#) 1.1.5. és 1.4.4. (NPK) 1.4.6. (szakszervezet)
- [9 pont](#) 3. pont (szakszervezet)

Részletek kapcsolódó dokumentumainkból

- „A Nemzeti Pedagógus Kar köztisztviselői jellegét és a kötelező tagságot meg kell szüntetni.” (100 pont 2025, 66.)
- „A Nemzeti Pedagógus Kar szűnjön meg.” (Kockás könyv 1.4.4., 15. p.)
- „A Nemzeti Pedagógus Kar létrehozása nem oldotta meg a pedagógusok szakmai érdekképviseletét. A Kar megjelentetett ugyan néhány kritikus állásfoglalást, azonban a létrehozásával kapcsolatos anomáliák (kötelező tagság, korporatív jelleg, az állam meghatározó szerepe), az alapproblémák megfogalmazásától, vagyis az érdemi kritikától való tartózkodása, valamint eddigi állásfoglalásainak eredménytelensége azt mutatja, hogy a szervezet nem képes a pedagógusok valódi képviseletére, és valójában nem is erre jött létre.” (Kockás könyv 1.1.5., 12. p.)
- „Egy új társadalmi egyeztetési folyamatban tisztázni kell a szakszervezetek szerepét is.” (Kockás könyv 1.4.6., 16. p.)
  - „A szakszervezetek feladatai jelentősek a munkavállalói érdekek védelme területén, de természetesen a szakmai kérdéseket illetően is részt vesznek az egyeztetési folyamatokban. Ezért indokolt, hogy ezek a szervezetek az egyeztetési és oktatáspolitikai alkotási folyamatokban más szervezetekkel egyenrangú partnerként részt vegyenek, és a javasolt Közoktatás-politikai Tanács megformálása esetén abban képviselettel rendelkezzenek.” (Kockás könyv 1.4.6., 16. p.)
- „Érdekérvényesítő sztrájkjogot a pedagógusoknak!” (9 pont 3.)

Szakirodalmi források

Le retour d’un débat pourtant réglé. (é. n.). *Centrale des syndicats du Québec*. Elérés 2026. június 4., forrás <https://www.lacsq.org/magazine/le-retour-dun-debat-pourtant-regle/>